

УДК 316.7

КУЛЬТУРА ЯК СОЦІОЛОГІЧНЕ ПОНЯТТЯ

Студ. Ю.С. Ковальчук, гр. БМР1-16

Науковий керівник ст. викл. Н.В. Пархоменко

Київський національний університет технологій та дизайну

Мета наукової роботи: дослідити історію виникнення культури як соціологічного поняття, та її роль на сучасному етапі життя; обґрунтувати суть, завдання, поняття соціології культури; розглянути різноманітні точки зору експертів з соціології на дану проблему.

Завдання:

- прослідкувати історію виникнення та становлення культури як соціологічного поняття;
- порівняти різні погляди науковців на проблему поняття культури;
- встановити суть соціології в постмодерну добу, спираючись при цьому на концепції постіндустріального суспільства, розроблені Д. Беллем.

Об'єктом мого наукового дослідження є культура як соціологічне поняття, її історія, завдання, та роль у постіндустріальному суспільстві.

Методи та засоби дослідження:

- порівняння різних точок зору відомих вчених-соціологів на проблему впливу культури на суспільство;
- опрацювання наукової літератури з різних джерел на тему “Культура та суспільство”;
- всебічне дослідження історії соціології культури;
- визначення, опрацювання та подання найактуальніших тем із сфери соціології культури.

Наукова новизна та практичне значення отриманих результатів: у своїй науковій роботі я більш ширше розглянула роботи Деніела Белла про культуру, її концепції та роль у постіндустріальному суспільстві.

Результати дослідження:

Культура та соціологія виникли в різні епохи. Хоч ці два поняття на перший погляд дуже різні, вони мають багато спільного. Культура є невід’ємною частиною людського життя, тому соціологія вивчає і її. Саме на основі цього і виникла наука, яка має назву соціологія культури. Ця наука відносно молода, але вона має важливе значення для сучасного суспільства.

У побуті і культурі будь-якого народу є багато явищ, складних за своїм історичним походженням і виконуваними функціями. Одним з найяскравіших і показових явищ такого роду є народні звичаї і традиції. Для того, щоб зрозуміти їх витоки, треба, перш за все, вивчити історію народу, його культуру, поринути в його життя і побут, спробувати зрозуміти його душу і характер.

Традиція — це універсальна форма фіксації, закріплення і вибіркового збереження тих або інших елементів соціокультурного досвіду, а також універсальний механізм його передачі.

Будучи генетично первиною формою впорядкування і структуризації соціокультурного досвіду і діяльності соціальних об’єктів, традиція виступає основою для виникнення соціокультурних норм.

Традиції виконують три соціальні функції:

1. Вони є засобом стабілізації існуючих в даному суспільстві відносин;
2. Здійснюють відтворення цих відносин в житті нових поколінь

3. Традиції також проводять виховну дію на людину, вони формують складні звички — певну спрямованість поведінки.

Звичай — це певний стійкий зразок, загальноприйнята і практично виконувана норма соціальної поведінки даної етнічної спільності.

Витоки культури слід шукати в особливостях “людської природи”. Людина є культурна істота за своєю суттю.

Слово “культура” вживають у різних значеннях:

1. як вислів звичайної мови;
2. як спеціально-наукове поняття.

У повсякденному спілкуванні це слово найчастіше асоціюється з поняттям “вихованість”, “мистецтво”, “етикет”, “традиції”, “дозвілля”, “відпочинок”, “освіта” тощо. Коло значень слова “культура”, як спеціально наукового терміна, також досить широке і неусталене, оскільки ці значення змінюються в залежності від того, стосовно якої науки, теорії напрямку вживаються

Якщо проаналізувати лінгвістичний розвиток поняття “культура”, можна виділити чотири його основних значення:

- абстрактне визначення загального процесу інтелектуального, духовного, естетичного розвитку;
- визначення стану суспільства, яке базується на праві, порядку, гуманності звичаїв (тобто співпадає з одним із значень слова “цивілізація”);
- загальна вказівка на особливості способу існування чи життя, притаманних певному суспільству, групі людей або історичного періоду;
- абстрактне визначення форм та продуктів інтелектуальної діяльності (насамперед, музики, літератури, живопису, театру, кіно тощо).

Д. Белл розробив найбільш впливову концепцію постіндустріального суспільства. Він виділив наступні його риси:

1. центральна роль теоретичного знання;
2. зростання класу носіїв знання (фахівців і професіоналів);
3. перехід від виробництва товарів до виробництва послуг;
4. зміни у характері праці.
5. інститутоціалізація науки, її “зрілий” стан;
6. технологічне зростання.

Белл вважав, що зміни культури, що відбуваються при переході до постіндустріалізму, мають швидше негативний, ніж позитивний характер. Слід зазначити, що Белл вважає сферу культури автономною від техніко-економічної і політичної сфер. Ці сфери, природно, взаємодіють і впливають одна на одну, але розвиваються згідно власним специфічним принципам

Висновки: Отже, соціологія культури — це спеціальна соціологічна теорія, яка вивчає закономірності функціонування культури в суспільстві. Вона охоплює аналіз всіх соціальних процесів культурного виробництва, зокрема й ті котрі можна розуміти як ідеологічні.

Межі дослідження соціології культури вочевидь перетинається із предметним полем досліджень інших напрямів (історії, політології, естетики), проте головною відмінністю соціології культури має бути вибір методів дослідження, зважаючи на соціальну природу культурних явищ, специфічні організаційні проблеми символічної системи.

Соціологія культури як незалежна дисципліна є інструментом доповнення вже сформованих напрямів (політичної економії культури, історії мистецтва і культури, соціологія тощо).

Ключові слова: культура, суспільство, соціологія культури, постіндустріалізм, культура як соціологічне поняття